

สมพร อิศวิลานนท์¹

ข้าว... ยุคปฏิวัติเขียวกำลังจะผ่านไป และความไม่มั่นคงทางอาหาร กำลังจะตามมา

การที่ระดับราคาข้าวในตลาดโลกได้ปรับตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็วเมื่อปีที่ผ่านมา เป็นสัญญาณเตือนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในเชิงนโยบายได้ทราบว่า ยุคของการปฏิวัติเขียวที่เกิดขึ้นมาประมาณเกือบครึ่งศตวรรษกำลังจะผ่านพ้นไป พร้อมกับการปรับตัวสูงขึ้นของแนวโน้มราคาข้าวซึ่งเป็นพืชอาหารที่สำคัญของประชากรในเอเชีย ในบทความนี้ต้องการสะท้อนให้เห็นว่าความไม่มั่นคงทางด้านอาหารกำลังก่อตัวขึ้นแล้วและจะรุนแรงขึ้น ในอนาคตข้างหน้า

การก้าวพ้นยุคปฏิวัติเขียวและสถานการณ์ราคาข้าวขาลงกำลังจะผ่านไป

ก่อนจะก้าวเข้าสู่ยุคการปฏิวัติเขียวนั้น สถานการณ์การผลิตข้าวซึ่งเป็นพืชอาหารหลักของประชากรในเอเชียมีไม่เพียงพอกับความต้องการการบริโภคข้าว แม้แต่ประเทศไทยเองที่เป็นผู้ส่งออกข้าวยังต้องใช้นโยบายการเก็บภาษีส่งออกข้าวที่เรียกว่า “พรีเมียมข้าว” ทั้งนี้เพื่อควบคุมการส่งออกข้าวไม่ให้มีมากเกินไปจนทำให้ผู้บริโภคในประเทศต้องเดือดร้อน ในยุคนั้น เราเรียกตลาดข้าวว่าเป็นตลาดของผู้ขายเพราะผู้ขายมีอำนาจต่อรองเหนือผู้ซื้อเพราะความมีไม่เพียงพอของอุปทาน ความเดือดร้อนและความหิวโหยที่เกิดขึ้นในยุคนั้น ได้นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมด้านพันธุ์ข้าวเกิดขึ้นใหม่ โดยเริ่มจากการที่สถาบันวิจัยข้าวนานาชาติ (IRRI) ได้ค้นคว้าจนพบข้าวพันธุ์มหัศจรรย์หรือที่เรียกว่า IR8 ซึ่งเป็นพันธุ์ข้าวที่ไม่ไวต่อช่วงแสง สามารถปลูกได้ทุกฤดู มีการตอบสนองต่อปุ๋ยเคมีดี ให้ผลผลิตสูงเมื่อเพาะปลูกในพื้นที่ชลประทาน ข้าวพันธุ์มหัศจรรย์ดังกล่าว

ได้แพร่กระจายไปในส่วนต่างๆ ของโลกอย่างรวดเร็ว ทั้งโดยการรับพันธุ์ดังกล่าวไปปลูกโดยตรงและรับพันธุ์ดังกล่าวไปปรับปรุงให้เข้ากับสภาพแวดล้อมการผลิตและรสชาติที่ประชากรในประเทศนั้นๆ ต้องการ

ในประเทศไทย ข้าวพันธุ์ไม่ไวต่อช่วงแสงหรือ “ข้าวพันธุ์ใหม่” หรือบางที่เรียกว่าข้าว “กข.” ของไทย เป็นข้าวที่กรมการข้าว (ชื่อในปัจจุบัน) ได้ใช้แม่พันธุ์ IR8 มาผสมกับพันธุ์เหลืองทองซึ่งเป็นพันธุ์พื้นเมืองของไทย ได้ตั้งชื่อเรียกว่าพันธุ์ กข. 1³ ข้าว กข. 1 ได้นำออกเผยแพร่ในราว พ.ศ. 2512 หลังจากนั้นได้มีการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ก้าวหน้าเพิ่มขึ้นอีกมากมาย เช่น กข. 7 กข. 11 เป็นต้น และต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการตั้งชื่อพันธุ์ที่ออกใหม่ตามแหล่งของสถาบันวิจัยข้าวที่ได้พัฒนาข้าวพันธุ์นั้นๆ เช่น ปทุมธานี 1 สุพรรณบุรี 60 ชัยนาท 1 เป็นต้น ข้าวพันธุ์ไม่ไวต่อช่วงแสงนี้ ในช่วงแรกๆ จะมีคุณภาพและรสชาติไม่สามารถแข่งขันได้กับข้าวพันธุ์พื้นเมือง และไม่เป็นที่ต้องการของตลาดภายในประเทศเพราะถูกจัดเป็นข้าวคุณภาพต่ำ แต่การที่พันธุ์ดังกล่าวให้ผลผลิตสูงได้เป็นปัจจัยสำคัญต่อการยอมรับของเกษตรกรในพื้นที่ชลประทาน⁴ การแพร่กระจายของข้าวพันธุ์ไม่ไวแสงในประเทศไทยในพื้นที่ชลประทานได้จุดใจต่อการใช้พื้นที่เพาะปลูกข้าวแบบเข้มข้น (Rice Cropping Intensity) กล่าวคือปลูกได้หลายครั้งในรอบปีบนที่ดินเดิม อันเป็นผลต่อการขยายตัวของพื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตข้าวของไทยตามมา

¹รองศาสตราจารย์ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ e-mail address: fecospi@ku.ac.th

²สถาบันวิจัยข้าวนานาชาติ (IRRI) ได้ค้นพบข้าวพันธุ์มหัศจรรย์นี้และได้นำออกเผยแพร่ในปี ค.ศ. 1966 (Jackson et al, 1969)

³Jackson et al (1969)

⁴การปรับปรุงพันธุ์ในระยะเวลาดังกล่าวได้ทำให้คุณภาพและรสชาติของข้าวพันธุ์ไม่ไวต่อช่วงแสงดีขึ้นเป็นลำดับ อย่างเช่นในกรณีของข้าวพันธุ์ปทุมธานี 1 ซึ่งมีลักษณะของเมล็ดรวมทั้งมีระดับโมโรสใกล้เคียงกับข้าวขาวดอกมะลิ

ผลของการปฏิวัติเขียวได้นำไปสู่การขยายตัวและการพัฒนาการในภาคการผลิตข้าวของไทย กล่าวคือผลผลิตข้าวของไทยได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นจาก 13.80 ล้านตันในปี 2510 และเพิ่มขึ้นเป็น 18.04 ล้านตัน และ 32.10 ล้านตันในปี 2530 และ 2550 ตามลำดับ โดยมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 2.20 ต่อปี ในช่วงปี 2531-50 ในด้านพื้นที่เพาะปลูกข้าวของประเทศได้มีพื้นที่เพิ่มขึ้นจาก 46.67 ล้านไร่ในปี 2510 เพิ่มขึ้น เป็น 61.57 ล้านไร่ และ 70.19 ล้านไร่ในปี 2550 โดยมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 0.32 ต่อปี ในช่วงปี 2531-50 การขยายตัวของผลผลิตที่มีมากกว่าการขยายตัวของพื้นที่ได้ส่งต่อประสิทธิภาพการผลิตและผลผลิตต่อไร่ที่สูงขึ้นตามมา (ตารางที่ 1) นอกจากนี้ผลการปฏิวัติเขียวได้พัฒนาการทำนาจากที่เคยปลูกข้าวเฉพาะนาปีปีละครั้งมีช่วงเวลาปลูกเมื่อฤดูฝนมาและเก็บเกี่ยวใกล้เคียงกันในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน จนถึงปลายเดือนมกราคมของแต่ละปีการเพาะปลูก (ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะการปลูกข้าวพันธุ์เบาหรือการปลูกข้าวพันธุ์หนัก) ไปสู่การปลูกข้าวปีละหลายครั้งในเขตชลประทานมีช่วงการปลูกและเก็บเกี่ยวได้ทั้งปีขึ้นอยู่กับว่าใครจะปลูกในเดือนไหน นอกจากนี้ในพื้นที่นาท่วมสูงที่เคยปลูกข้าวขึ้นน้ำ (Floating Rice) ซึ่งเป็นข้าวพันธุ์พื้นเมือง ก็ได้พัฒนาปรับเปลี่ยนไปสู่การปลูกข้าวเฉพาะนาปรัง โดยเกษตรกรจะรอจนน้ำลดลงในราวเดือนธันวาคม แล้วใช้พื้นที่ดังกล่าวปลูกข้าวพันธุ์ไม่ไวต่อช่วงแสงแทน เกษตรกรสามารถปลูกได้ถึง 2 ครั้งในรอบปี การปรับเปลี่ยนดังกล่าวเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้พื้นที่นาปรังได้ขยายตัวออกไปได้อีก หลังจากพื้นที่นาในเขตชลประทานได้ถูกนำมาใช้ปลูกข้าวพันธุ์ไม่ไวต่อช่วงแสงจนเต็มศักยภาพของพื้นที่แล้ว

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นภูมิภาคที่มีพื้นที่ปลูกข้าวมากที่สุดและอยู่ในพื้นที่น้ำฝนเป็นส่วนใหญ่ สภาพแวดล้อมในภูมิภาคดังกล่าวไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาระบบชลประทาน การปลูกข้าวในพื้นที่นี้จึงเป็นการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองซึ่งเป็นพันธุ์ที่ไวต่อช่วงแสงเป็นสำคัญ และมีการเพาะปลูกได้ปีละครั้งเท่านั้น พันธุ์ที่สำคัญ เช่น ข้าวดอกมะลิ 105 และ กข.15^๖ (ในที่นี้รวมกันเรียกว่าข้าวขาวดอกมะลิ 105) ข้าวขาวดอกมะลิ 105 จัดเป็นข้าวที่มีคุณสมบัติเด่นที่มีกลิ่นหอม มีค่าอมิโลสต่ำ 15 -16% และเป็นที่ยอมรับของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศมีราคาสูงในระดับพรีเมียม ซึ่งใน

ที่นี้เรียกว่า “ข้าวคุณภาพ” ผลผลิตข้าวขาวดอกมะลิ 105 ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเฉลี่ยประมาณ 329 กก. ต่อไร่ในปี 2550/51^๖ และผลผลิตข้าวต่อไร่ของพื้นที่ดังกล่าวในช่วงทศวรรษที่จะขยายกำลังการผลิตข้าวในภูมิภาคนี้ มีค่อนข้างจำกัด ในการผลิตไม่เอื้อ

เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยผ่านมา และโอกาสที่ผลิตข้าวในภูมิภาคนี้ เพราะสภาพแวดล้อมอำนวย

ดังนั้น ปรากฏการณ์ของการเพิ่มขึ้นของอุปทานผลผลิตข้าวของไทยในช่วงกว่า 4 ทศวรรษที่ผ่านมาจึงกล่าวได้ว่าเป็นผลจากอิทธิพลของการปฏิวัติเขียว ซึ่งได้ขยายตัวไปในพื้นที่ทั้งนาชลประทานและพื้นที่นาท่วมจนเต็มศักยภาพของพื้นที่แล้ว สถานการณ์ดังกล่าวจึงเป็นเครื่องบ่งชี้ว่ายุคของการปฏิวัติเขียวในภาคการผลิตข้าวของไทยกำลังจะก้าวผ่านพ้นไป ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวได้เกิดขึ้นเช่นเดียวกันกับประเทศผู้ผลิตข้าวสำคัญในเอเชีย

การก้าวเข้าสู่ยุคพืชอาหารมีทางเลือกเป็นพืชพลังงาน

ในอดีตที่ผ่านมา ความต้องการข้าวของโลกมีเพิ่มขึ้นอย่างช้าๆ ในขณะที่การเพิ่มขึ้นของผลผลิตและอุปทานข้าวมีเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงของการปฏิวัติเขียวระหว่างปี 2510-2540 ได้ส่งผลกระทบต่อราคาข้าวในตลาดส่งออกตลาดการค้าข้าวได้ปรับเปลี่ยนลักษณะจากเคยเป็นตลาดของผู้ขายมาเป็นตลาดของผู้ซื้อ และทำให้หลาย ๆ ประเทศขาดความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของข้าวที่เป็นอาหารพื้นฐานหลักของประชากร โดยเฉพาะในเอเชีย และต่างก็ลดการลงทุนวิจัยจากข้าวไปสู่ด้านอื่น ๆ แทน โดยคิดว่าประเด็นเรื่องการค้าแคลนอาหารของโลกไม่น่าจะเกิดขึ้นและผลของการปฏิวัติเขียวยังคงก้าวขยายตัวต่อไป

แม้การผลิตข้าวของโลกจะมีอุปทานข้าวมากกว่าปริมาณอุปสงค์การบริโภคข้าวของโลกมาโดยตลอดในช่วงของการปฏิวัติ เขียวก็ตาม แต่การขยายตัวทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น

^๖ กข. 15 จัดเป็นข้าวขาวดอกมะลิ 105 เพราะข้าว กข. 15 ได้จากการเอาเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 ไปอาบรังสีแกมมา และได้สายพันธุ์เป็น KDML 105⁶ 65G1 U-45 ข้าว กข. 15 มีปลูกมากในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน และพื้นที่บางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะข้าว กข. 15 มีความทนแล้งได้ดี มีลำต้นเตี้ยกว่าข้าวขาวดอกมะลิ (สถาบันวิจัยข้าว, 2528)

^๖ ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักเศรษฐกิจการเกษตร

นในหลายๆ ประเทศโดยเฉพาะ จีน อินเดีย ในช่วง เวลาที่ผ่านมา ได้ส่งผลต่อการ เปลี่ยนแปลงใน โครงสร้างการใช้ที่ดินและโครงสร้างการผลิต พืชจากการผลิตพืชที่มีมูลค่าต่ำ เช่น ข้าว ไปสู่การขยายตัวของการผลิตพืชที่มีมูลค่า ต่อหน่วยสูงมากขึ้น ในขณะที่สหรัฐอเมริกาได้มีนโยบาย สนับสนุนให้ผู้ผลิตข้าวปรับเปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกพืชอื่น ๆ ทำให้ปริมาณผลผลิตข้าวในสต็อกของอเมริกาอินเดียและจีน ลดต่ำลงและรวมถึงการส่งออกที่ลดลง

นอกจากนี้ การปรับตัวสูงขึ้นของราคาน้ำมัน เชื้อเพลิงจากซากฟอสซิลที่มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างเช่น สหรัฐอเมริกา และประชาคมยุโรป ต่างให้การอุดหนุนในด้าน พลังงานชีวภาพ เพื่อทดแทนพลังงานจากซากฟอสซิล การผลิต เอทานอลจากข้าวโพดและถั่วเหลืองในสหรัฐอเมริกาที่เติบโต อย่างก้าวกระโดดในช่วง 5-6 ปีที่ผ่านมา เป็นผลให้การส่งออก ข้าวโพดและถั่วเหลืองของสหรัฐอเมริกาไปยังตลาดโลกลดลง อย่างมาก

การนำพืชอาหารไปเป็นพืชพลังงานดังกล่าวได้ สร้างภาวะการแข่งขันและทางเลือกของการใช้พืชอาหารไป เป็นพืชพลังงาน ซึ่งทั้งในสหรัฐอเมริกาและในยุโรปต่างมุ่งมั่น ในการขยายเป้าหมายการใช้พลังงานชีวภาพดังกล่าว เพิ่มมากขึ้น เป็นลำดับ เพราะพลังงานดังกล่าวจัดได้ว่าเป็น พลังงานสะอาด และเป็นพลังงานที่สร้างเสริมขึ้นมาใหม่ได้ (Renewable Energy Resource) สร้างผลกระทบในเชิงรายได้ให้กับเกษตรกร ในประเทศของตนเอง ผลของการเพิ่มทางเลือกจากพืชอาหาร เป็นพืชพลังงานดังกล่าว ทำให้ราคาธัญพืชต่าง ๆ ได้ปรับตัวเพิ่ม สูงขึ้นในตลาดการค้าระหว่างประเทศ และส่งสัญญาณถึงความ ไม่เพียงพอของพืชอาหารในส่วนต่าง ๆ ของโลก

แม้ว่าในภาวะปัจจุบันจะไม่ได้เกิดวิกฤตการเงินโลก เข้ามาบดบังและทดแทนวิกฤตการณ์พลังงานที่ได้เกิดขึ้นก่อน หน้านี้ และมีผลทำให้ราคาน้ำมันจากซากฟอสซิลได้ปรับตัว ลดต่ำลงมาอย่างมาก พร้อมกับเกิดภาวะการผ่อนคลายของ ความต้องการใช้พืชอาหารเพื่อการผลิตพลังงานชีวภาพ การหดตัวของอุปสงค์ความต้องการพืชอาหารเพื่อการผลิตพลังงาน ชีวภาพได้ส่งผลต่อเนื่องทำให้ราคาพืชพลังงาน และธัญพืช

ที่เคยได้ปรับตัวสูงขึ้นไป อย่างมากก่อนหน้านี้ได้หดตัวลง แต่หากเศรษฐกิจโลกฟื้นตัวในอีก 2-3 ปีข้างหน้านี้ แน่แน่นอน ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงจะต้องไต่ทะยานสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และทำนายได้ว่าหากราคาน้ำมันปรับตัวสูงขึ้นก็จะส่งผลต่อ ราคาธัญพืชและราคาอาหารที่จะต้องปรับตัวสูงขึ้นตามมา ด้วยเช่นกัน

ทิศทางของราคา ข้าวซึ่งเป็นพืชอาหาร หลักของประชากร เอเชีย

หากพิจารณา จากการปรับฐานของ ต้นทุนการผลิตใน รอบปีที่ผ่านมา⁷ อันเป็น ผลจากปัจจัยการผลิตมีราคา สูงขึ้น กล่าวได้ว่า ราคาข้าว จะไม่กลับไปสู่ราคาเดิมเมื่อ 2 ปี

ที่ผ่านมา เนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบัน และต่อไปใน อนาคตตลาดข้าว โลกจะมีความเป็นพลวัตเพิ่มมากขึ้น การแกว่ง ตัวของราคาจะเกิดขึ้นเร็วและมีความแปรปรวนสูงมาก ขึ้น จากที่เคยเป็นมาในอดีต ราคาข้าวในระยะยาวยังจะมีทิศทาง ขาขึ้น ทั้งนี้เป็นปัจจัยเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างของการผลิตพืชอาหารไปสู่การผลิตพืชพลังงาน อาจเกิดขึ้นและขยายตัวต่อไป นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงที่ดินเพื่อการ เกษตรไปสู่การใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ นับวันจะมีการขยาย ตัวเพิ่มมากขึ้น ปรากฏการณ์ดังกล่าว เมื่อผนวกกับภาวะวิกฤตโรคระบาดที่ได้ขยายตัวของความรุนแรง มากขึ้น และรวมถึงการก้าว ล่วงพ้นของยุคการปฏิวัติเขียว จะเป็นปัจจัยเสริมส่งต่อการถดถอย ลงของอุปทานผลผลิต ข้าวโลกในอีกทศวรรษข้างหน้าราคาข้าวที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในอนาคตแม้จะเป็นผลดีต่อผู้ผลิตอาหาร แต่การที่เกษตรกร ได้ละทิ้งถิ่นไปเป็นกรรมกรในเมืองย่อมจะกลายเป็นกลุ่มคน จนเมืองที่มีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายอาหารและนำไปสู่ ปัญหาทางสังคมอีกมากมาย

การคาดการณ์ว่าจะเกิดปรากฏการณ์ข้าวขาขึ้นใน ระยะยาวทำให้คาดเดาได้ว่าต่อแต่นี้ไปจะมีการลงทุนในกลุ่ม ธุรกิจทั้งในประเทศและธุรกิจข้ามชาติเพื่อการลงทุนในการผลิต

⁷ ต้นทุนการผลิตข้าวในนาปีในพื้นที่ชลประทานได้เพิ่มขึ้นจากไร่ละ 4,189 บาทต่อไร่หรือตันละ 5,900 บาท ในปี 2550/51 มาเป็น 156 บาทต่อไร่หรือตันละ 9,100 บาทในปี 2551/52

ข้าวโดยเฉพาะในพื้นที่ชลประทาน เพราะการผลิตข้าวโดยใช้พื้นที่ขนาดใหญ่จะมีความได้เปรียบของต้นทุนต่อขนาดอย่างมาก นอกจากนี้อาจจะเป็นไปได้ว่าในอนาคตการทำนาเพื่อชีวิต (Rice is for Live) ของชาวนาไทยเป็นไปได้ที่กำลังจะก้าวผ่านพื้นที่ไป และการทำนาเชิงธุรกิจของผู้ที่ไม่ได้เป็นชาวนา

จำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยและรัฐบาลไทยควรจะต้องคิดถึงการสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรขนาดเล็กให้มากขึ้น เพื่อให้เขาเหล่านี้รักษาที่ดินให้คงอยู่ และไม่ได้รับผลกระทบจากการทำนาขนาดใหญ่ ซึ่งเกษตรกรขนาดเล็กจะเข้มแข็งได้นั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องสนับสนุนการลงทุน

พันธุ์และการพัฒนาด้านเขตกรรม รวมถึงการสร้างนวัตกรรม

นโยบายข้าวไทยเสียใหม่ทดแทนการขยายการแทรกแซงกลไกตลาดอย่างที่ได้จัดทำอยู่ในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

ศูนย์สารสนเทศการเกษตร (หลายปี) “สถิติการเกษตรของ

กระทรวงเกษตร และสหกรณ์
สถาบันวิจัยข้าว (2528) “พันธุ์ข้าว กข.ของไทย” กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
Jackson, B.R., Panichapat, W., and Awakul, S. (1969). “Breeding performance and characteristics of dwarf, photo-period, non-sensitive varieties for
2:pp83-92.

ตารางที่ 1 พื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปีและนาปรัง ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ เฉลี่ยปีเพาะปลูกจาก 2510-2550

เฉลี่ยปี	ข้าวนาปี	ข้าวนาปรัง	รวม
พื้นที่ (1,000 ไร่)			
2520	50,859	3,065	53,924
2530	57,943	3,628	61,571
2540	57,291	6,347	63,728
2550	57,386	12,801	70,187
%การขยายตัวเฉลี่ยต่อปี 2510-30	1.22	18.27	1.50
%การขยายตัวเฉลี่ยต่อปี 2531-50	-0.17	6.56	0.32
2510	13,732	64	13,796
2520	13,676	1,806	15,482
2530	15,269	2,769	18,032
2540	17,782	4,550	22,332
2550	23,308	8,791	32,099
%การขยายตัวเฉลี่ยต่อปี 2510-30	1.50	23.02	1.08
ผลผลิตต่อไร่ (กก.)			
2510	296	432	295
2520	269	417	287
2530	296	429	306
2540	310	707	350
2550	406	687	457
%การขยายตัวเฉลี่ยต่อปี 2531-50	2.03	3.60	2.01

ที่มา: คำนวณจากสถิติการเกษตรของประเทศไทยจากปีเพาะปลูก 2510/11 ถึงปีเพาะปลูก 2550/51